

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
M sum@sum.dk
W sum.dk

Dato: 19-06-2024
Enhed: Forvaltningsjura
Sagsbeh.: Christine Voigt
Christiansen
Koordineret med:
Sagsnr.: 2024 - 7965
Dok. nr.: 180631

Valgklage fra Albert og Nana Iversen i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget den 9. juni 2024

Fra Albert og Nana Iversen, Stege, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget vedhæftede e-mail af 12. juni 2024, hvori Albert og Nana Iversen har klaget over nedværdigende behandling fra personalet i forbindelse med udlevering af stemmeseddel til Albert Iversen på valgstedet i Vordingborg Kommune.

Klagerne har i den forbindelse oplyst følgende:

"Klage vedr. EPvalget Møn Skole, Stege

Den 9. juni 2024 kom min mand og jeg til valgsted Møn Skole i Stege for afgive vores stemme til EPvalget. Vi afleverede vores valgkort, men min mand blev nægtet en stemmeseddel fordi han ikke selv kunne sige sin fødselsdato p.g.a. sit handicap.

Min mand er kørestolsbruger desuden har han afasi, d.v.s. han kan ikke tale, læse, skrive og regne men er et normalt tænkende menneske og hjernen fungerer som den skal og af den grund kan han ikke sige sin fødselsdato.

Vi blev bedt om at gå igen, da han skulle kunne give udtryk for sine data. Jeg var med og som hans ledsager oplyste jeg selvfølgelig det nødvendige (sådan har det fungeret i 24 år), men det var ikke godt nok.

Vi fik dog efter en halv time med meget snak og nedværdigende tale fra personalet pludselig alligevel lov til at afgive vores stemme, med kontrolører på.

Er det sådan man behandler handicappet på i Vordingborg Kommune?????

Vi har dog stadig ret og pligt til at afgive vores stemme.

Der var mange mennesker tilstede i lokalet (også borgmesteren) som vi blev udstillet godt og grundigt overfor meget ubehageligt. Det er ikke fair behandling.

Husk handicappet er også mennesker."

Vordingborg Kommune har i anledning af klagen ved vedhæftede brev af 17. juni 2024 oplyst følgende:

"Valgsekretariatet har i forbindelse med redegørelsen gennemgået afstemningsbogen, hvor der er lavet et notat under forløbet af afstemningen, hvor der forfaldt følgende, som gav anledning til bemærkninger:

"En borger henvender sig for at stemme sammen med sin ægtefælle. Borgerens mand er uden tale og sprog. Ægtefællen vil "stemme" for ham uden andres tilstedeværelse. Jeg afviser i første omgang, at manden kan stemme, da han ikke kan udtrykke sig ifølge konen. Efter afvisning kommer konen ind igen og beder om en klagevejledning. Efter nærmere overvejelser, taler vi om at det kan godkendes hvis manden er i stand til at nikke "ja" til at konen må sætte kryds. Vi går to ud til bilen, og konen hjælper sin mand med at stemme (forinden havde han nikked ja til spørgsmålet). Konen fik klagevejledningen.

Derudover har valgstyrrerformanden fremsendt en yderligere udtalelse på baggrund af valgklagen og følgende er fremkommet:

"Jeg overvejede flere gange ved opslag i vores info mappe om borgeren havde ret til at stemme eller ej. Min første afvisning skyldes at konen starter dialogen med at sige at hendes mand intet sprog har, jeg spurgte til om han via hjælpemidler kunne pege eller vise hvor han vil stemme. Konen oplyste at han kun kunne kommunikere via hende og ingen andre ville kunne forstå ham. Jeg spurgte om vi kunne gå med ind i stemmeboksen, men det afviste konen også. Da konen kommer tilbage meget oprørsk og spørg efter klagevejledning, går jeg igen i dialog med hende. Hun oplyser at de i de sidste 24 år ikke har haft denne problematik som jeg stiller dem i. Efter dialog spørg jeg om manden kan nikke hvis jeg spørg ham om konen må hjælpe ham. Vi aftaler at jeg og 1 valgstyrrer går med ud i bilen og jeg spørger manden om det er okay at hans kone hjælper ham. Manden nikker og siger en lyd, hvorefter vi vender ryggen til og konen hjælper manden. Jeg syntes det var en meget svær sag og beslutte hvad der var korrekt i forhold til mandens vanskeligheder".

I det Borgmesteren er nævnt i valgklagen, har valgsekretariatet ligeledes bedt denne om at fremkomme med en udtalelse om episoden. Borgmesteren udtaler: *"jeg overhørte ikke samtalen mellem borgeren og personalet på valgstedet. Det så dog ud som om der blev talt stille og dæmpet fra personalets side. Borgeren var frustreret over den indledende afvisning. Det er min opfattelse at situationen blev løst og borgeren fik lejlighed til at stemme fra sin bil"*

Det er valgsekretariatets opfattelse, at personalet på valgstedet har handlet som reglerne foreskriver. At borgeren/vælgeren har en oplevelse af, at der er nedværdigende tale fra personalet, tages naturligvis til efterretning."

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt Vordingborg Kommunes udtalelse i høring ved Albert og Nana Iversen. Albert og Nana Iversen har ved vedhæftede e-mail af 17. juni 2024 som svar herpå oplyst følgende:

"Det Vordingborg Kommune beskriver var ikke hvad vi har klaget over. Vi klager over at Albert blev nægtet en stemmeseddel p.g.a. han IKKE kunne sige sin fødselsdag eller give udtryk for den på anden måde. Det er meget nedværdigende og ubehageligt i andres påhør. Det står også i vores klage.

Jeg har IKKE nægtet tilstedeværelse af kontrollører i stemmeboxen.

Min mand har sin egen mening om hvad han vil stemme, og det er der ingen andre der har indflydelse på.

Men da han ikke kan læse, skrive eller tale skal han have hjælp og det er så mig, og sådan vil han have det. Det vil altid være svært for andre der ikke kender ham at hjælpe. Og også svært for ham.”

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har på baggrund af ovenstående supplerende oplysninger fra Albert og Nana Iversen anmodet Vordingborg Kommune om en supplerende udtalelse hertil. Vordingborg Kommune har ved vedhæftede brev af 18. juni 2024 som svar herpå oplyst følgende:

”Valgstyrrerformanden har fremsendt følgende bemærkninger til høringen:

”Det er selvfølgelig beklageligt at vi ikke har samme opfattelse af hvad der er sket.

Borger og hans kone henvender sig for at stemme, da vi scanner valgkort og spørg om mandens fødselsdag fortæller konen at manden intet sprog har og derfor skal han også stemme igennem hende (med hende som hjælper) vi spørg om vi kan gå med ind i boksen, men det afviser konen da de ikke før er spurgt om det mener hun ikke at vi skal ”blande” os i det. Jeg læser i vores informationsmaterialer og vurderer på baggrunden af mandens manglende kommunikationsevne at afvise at han kan stemme.

Da konen kommer tilbage meget oprørsk og spørg efter klagevejledning, går jeg igen i dialog med hende. Hun oplyser at de i de sidste 24 år ikke har haft denne problematik som jeg stiller dem i. Efter dialog spørg jeg om manden kan nikke hvis jeg spørg ham om konen må hjælpe ham. Vi aftaler at jeg og 1 valgstyrere går med ud i bilen og jeg spørg manden om det er okay at hans kone hjælper ham. Manden nikker og siger en lyd, hvorefter vi vender ryggen til og konen hjælper manden. Jeg syntes det var en meget svær sag og beslutte hvad der var korrekt i forhold til mandens vanskeligheder.

Jeg beklager selvfølgelig hvis parret har følt sig dårligt behandlet, jeg syntes vi prøvede at løse det til alles tilfredshed”.

Valgsekretariatet har ingen yderligere bemærkninger til klagers bemærkninger.”

1. Klagepunkt om identifikation af vælgeren

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at følgende fremgår af § 25, stk. 1, i Europa-Parlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 5 af 8. januar 2024):

”§ 25. Afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.
Stk. 2-6. [...]”

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan desuden oplyse, at følgende fremgår af § 47 i kapitel 7 i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 2024):

”§ 47. Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.”

Af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning nr. 9106 af 28. februar 2024 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 fremgår af pkt. 7.3.1 bl.a. følgende om identifikation af vælgeren:

”Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin *fødselsdato* (dvs. dag, måned og årstal), se folketingsvalglovens § 47, 4. pkt. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret. Hvis vælgeren ikke ønsker at sige sin fødselsdato højt, kan oplysningen også gives ved at skrive fødselsdatoen på et stykke papir eller ved f.eks. at vise sundhedskortet. Dette skal højne sikkerheden omkring identifikation af vælgeren på valgdagen. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel oplyse sit navn og sin bopæl/adresse, se folketingsvalglovens § 47, 5. pkt.”

Det følger således af reglerne i valglovgivningen, at vælgeren inden stemmeafgivningen skal aflevere sit valgkort til valglisteføreren, og at valglisteføreren af hensyn til sikkerheden omkring identifikationen af vælgeren på valgdagen skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl, og hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Det er således en betingelse for, at vælgeren kan få udleveret en stemmeseddel, at vælgerens identitet kan fastslås.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det, i hvert fald som udgangspunkt, er *vælgeren*, der skal give oplysning om sin fødselsdato eller på anden måde legitimere sig over for valglisteføreren. Dog vil der ikke være noget i vejen for, at en vælger legitimerer sig ved hjælp af en tegnsprogstolk eller i øvrigt får praktisk hjælp i forbindelse med legitimationen, men der må forudsættes en vis personlig deltagelse fra vælgerens side.

På den baggrund er det Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Albert Iversen har haft ret til at få praktisk hjælp af Nana Iversen i forbindelse med, at han skulle legitimere sig, når der i den forbindelse har været udøvet en vis personlig deltagelse fra hans side.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse er det – som sagen foreligger oplyst – uklart, hvordan selve identifikationen af Albert Iversen konkret er foregået på det pågældende valgsted i Vordingborg Kommune.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har dog noteret sig både Albert og Nana Iversens og Vordingborg Kommunes oplysninger om, at Albert Iversen fik udleveret sin stemmeseddel og herefter fik afgivet sin stemme til Europa-Parlamentsvalget.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet videre noteret sig, at der ikke er enighed mellem på den ene side Albert og Nana Iversen og på den anden side Vordingborg Kommune om behandlingen af Albert og Nana Iversen på det pågældende valgsted. Albert og Nana Iversen har således bl.a. oplyst, at talemåden fra personalet var nedværdigende og ubehagelig. Heroverfor har Vordingborg Kommune bl.a. oplyst, at det er Vordingborg Kommunes opfattelse, at personalet talte stille og afdæmpet, og at personalet handlede, som reglerne foreskriver.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke mulighed for at gå nærmere ind i den bevismæssige vurdering af sagens faktiske omstændigheder, men ministeriet har noteret sig, at valgstyrerformanden på det pågældende valgsted i Vordingborg

Kommune har beklaget, hvis Albert og Nana Iversen har følt sig dårligt behandlet, og at Vordingborg Kommune har taget Albert og Nana Iversens oplevelse til efterretning.

Vordingborg Kommunes udtalelse giver herefter – henset til, at Albert Iversen fik udleveret sin stemmeseddel, at Vordingborg Kommune har taget klagernes oplevelse til efterretning, og at kommunen har beklaget forløbet – ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

2. Kommunens bemærkninger om personlig bistand til stemmeafgivning

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at følgende fremgår af § 25, stk. 1, i Europa-Parlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 5 af 8. januar 2024):

*”§ 25. Afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.
Stk. 2-6. [...]”*

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan desuden oplyse, at følgende fremgår af § 49, stk. 1 og 2, i kapitel 7 i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 2024):

”§ 49. Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 48, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Stk. 2. Personlig bistand til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Stk. 3-5. [...]”

Af ovennævnte vejledning fremgår af pkt. 7.4.2 bl.a. følgende om personlig bistand alene af én personlig hjælper:

*”Vælgeren kan i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en valgstyrer eller tilforordnet vælger.*

To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget: 1) Vælgeren skal *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være begrundet i en *umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, se folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt.

Betingelse 1: Udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse

For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Valgstyrelserne og de tilforordnede vælgere har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Tilkendegivelsen fra vælgeren kan som udgangspunkt ikke formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

[...]

Betingelse 2: Umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

Vælgerens ønske om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrelserne eller de tilforordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok, førerhund el.lign.

[...]

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Hvis det vurderes, at personlig bistand *ikke* kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrelse eller tilforordnet vælger, eller at personlig bistand ydes af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere.”

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse må det – som sagen foreligger oplyst – lægges til grund, at Albert Iversen er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af én personlig hjælper. Hjælpen kan dog kun ydes alene af én personlig hjælper, hvis vælgeren selv udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger. Tilkendegivelsen fra vælgeren kan ikke formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem. Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan på baggrund af det oplyste ikke umiddelbart lægge til grund, at Albert Iversen selv udtrykkeligt og utvetydigt har tilkendegivet et ønske om alene at få hjælp af sin hustru, Nana Iversen. Det er endvidere – på baggrund af Vordingborg Kommunes udtalelse – uklart, hvorvidt Albert Iversen alene modtog hjælp til stemmeafgivningen af sin hustru eller af både sin hustru og én eller flere valgstyrelser.

Vordingborg Kommunes udtalelse giver herefter – henset til uklarheden om sagens faktiske omstændigheder – ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Klageren er herfra underrettet om, at sagen er oversendt til Folketinget.

Med venlig hilsen

Nikolaj Stenfalk

/Christine Boeskov